

TUKUMA

...han søgte sin bror — og fandt sig selv



EN FILM AF PALLE KJÆRULFF-SCHMIDT

THOMAS EJE NAJA ROSING OLSEN RASMUS LYBERTH
BENEDIKTE SCHMIDT RASMUS THYGESEN

Fotograf: Dirk Brüel Musik: Rasmus Lyberth & Fuzzy Producent: Nina Crone
Manuskript: Klaus Ribbjerg & Josef Tuusi Motzfeldt & Palle Kjørulff-Schmidt

CC BY-NC-ND

PRODUKTION: CRONE FILM I SAMARBEJDE MED DET DANSKE FILMINSTITUT

FILM

EN FILM FRA GRØNLAND

TUKUMA

en film af Palle Kjærulff-Schmidt
med:

Thomas Eje
Naja Rosing Olsen
Rasmus Lyberth
Benedikte Schmidt
Rasmus Thygesen
Agga Geisler
Erik Holmey
Knud Løvstrøm

Maren Løvstrøm
Boye Løvstrøm
Roar Ørum
Bo Nørreslet
Isak Lothsen
Bernhard Guldager
Lisbeth Gissing Kristensen
Peter Hendriksen

Pavia Petersen
Therkil Pjetturson
Ruth Blüthmann
Frederikke Jeremiassen
Nikolaj Kristiansen
Ivalu Lange Nørreslet
Hanggliding:
Preben Wilmarst

Foto:
Dirk Brüel
Birger Holm
Lyd:
Stig Sparre-Ulrich

Dub & Mix:
Stig Sparre-Ulrich
Niels Arnt Torp
Michael Dela

Lys & Grip:
Søren Danielsen

Scenografi:
Søren Krag Sørensen

Kostumer:
Evelyn Olsson

Script:
Annemarie Aaes
Lise Lense-Møller

Make-up:
Birthe Lyngsø

Instruktionsassistent:
Josef Tuusi Motzfeldt

Stills:
Jakob Bonfils

Produktionsledelse:
Nina Crone
Lise Lense-Møller
Jørgen Hinsch

Manuskript:
Klaus Ribbjerg
Josef Tuusi Motzfeldt
Palle Kjærulff-Schmidt

Klip:
Kasper Schyberg
Camilla Schyberg

Musik:
Fuzzy

Sange:
Rasmus Lyberth

Bryllupsmusik:
Johannes Petersen

Børnesang:
Jørgen Fleischer

Tak til:
Uummanaq Kommune og
borgere
Greenex A/S

Laboratorium:
Johan Ankerstjerne A/S

Produceret af
Crone film 1984
med støtte fra Det Danske
Filminstitut
konsulent: Jørgen Melgaard



Tusarliivik

Box 1020 · 3900 Nuuk

Una quppersagannguag filmimik oqaluttuortoq Tusarliivik-mit naqiter-tinneqarsimavoq nalinginnaasumik Nunarput pillugu, minnerunngit-sumillu piniartoqarfiit taakkunanilu puisip pingaaruteqarneranik, paa-sisitsiniaanermut atatillugu. Tamanna pillugu quppersagannguup an-nersaa qallunaatuinaq allanneqarsimavoq.

Dette filmprogram er produceret af Grønlands Hjemmestyres Informationstjeneste, Tusarliivik, i samarbejde med Crone Film.

Programmet uddeles gratis.

1. oplag: 30.000 eks.

Redaktion: Philip Lauritzen.

Tekst: Klaus Ribbjerg, Ole Heinrich og Philip Lauritzen.

Foto: Jakob Bonfils, Crone Film og Mike Siegstad.

Sats: Sydgrønlands Bogtrykkeri.

Tryk: Grenå Bogtryk.

1984.

ISBN 87-7366-0213

Den, som har for travlt

Den danske manuskriptforfatter, Klaus Ribbjerg, skriver om filmens tema, om to kulturer, om Tukumaer og om Grønland

For den, der ikke har været i Grønland, er øen en drøm. Alle bærer rundt på billeder i bevidstheden: en kajak på spejlblankt vand, et isbjerg, en hytte bygget af sne, sæler, havfugle, grønlandere i dragter af skind og med smykker af perler. Det er som et eventyr.

Virkeligheden ser anderledes ud, det kan man konstatere ved selvsyn, hvis man er så heldig at komme derop. Men det mærkelige er, at drømmen om Grønland fortsætter, thi alt hvad man har forestillet sig, findes også. De barske realiteter, som omfatter social ulighed i forhold til Danmark, ekstremt hårde livsvilkår, sygdom, alkoholisme o.s.v. vejes på en dramatisk måde op af landskabet storslåethed, en uspolet måde at være direkte på, som med sin humor og optimisme ligger fjernt fra den civilisations-melankoli, der er så almindelig i den vestlige, europæiske verden.

Det vil være dristigt at påstå, at man forandres ved mødet med Grønland. Til gengæld er der ingen overdrivelse i at sige, at der sker noget med én. Man bliver ydmyg og opstemt på samme tid, føler sig fremmedgjort og alligevel draget ind i et livsmønster, som stiller uafviskelige spørgsmål. Der bliver tale om en sortering af ideer, som angår liv og død. Hvad er væsentligt og hvad uvæsentligt?

Derfor rummer den historie vi har valgt at fortælle om Grønland alle de nævnte ingredienser. Fra starten har drømmen været der — og den vil vi ikke svigte — til gengæld er respekten for kendsgerningerne (inclusive de barske) så stor, at vi fra starten har været helt på det rene med, at sandheden kunne vi ikke fortælle. Det var nødvendigt at gøre sig situationen som outsider klar, og netop sådan en er hovedpersonen i »TUKUMA«, danskeren Erik, der en dag står af helikopteren og føler det vældige kontinent skælve under sine fødder.

Hvad han har på ryggen — udover bagagen — er en civilisations-byrde af vesteuropæisk tilsnit. Det han kommer for at opsøge er ikke så meget Grønland som et fantom, en bror, der døde deroppe og hvis spøgelse bliver ved med at plage ham. Han — broderen — er en slags forrider, og i Eriks bevidsthed står han som helten, der erobrede virkeligheden (altså Grønland), men måske var det i stedet for virkeligheden (altså Grønland), men måske var det i



Den danske manuskriptforfatter Klaus Ribbjerg i Grønland.

stedet for virkeligheden (altså Grønland), der erobrede ham?

»TUKUMA« betyder på grønlandsk »Den, som har for travlt.« Eriks bror kaldte de »TUKUMA«. Hvorfor? Svaret er enkelt nok, for i de fleste grønlanderes øjne er danskeren Tukumaer. De styrter af sted efter noget, de egentlig ikke ved, hvad er. De har så forbandet travlt med at lede efter meningen, når enhver kan se, at meningen ligger lige for. Hvem kan tage fejl af en motorbåd eller en kajak eller en god riffel, af et stykke sælkød, en uendelig himmel, en dyb nat, en varm kvinde, venskab? det kan kun folk med civilisations-sygen eller endnu mere konkret: Døden på ryggen.

Når Erik forsvinder ind i sit grønlandske eventyr opluger det ham. Også han her travlt med at lede, men efterhånden ændrer hans søgen retning. Han forandrer sig muligvis ikke, men da han finder Grønland, begynder han også at ane konturerne af sig selv. Hvad der før var vagt, retningsløst og fortvivlet, bliver mindre nervøst og forjaget og mere realistisk og håndgribeligt. Et spøgelse dør, og et menneske kommer til syne.

Side 4: Elisabeth (Benedikte Schmidt) og Otto (Rasmus Thygesen) bliver gift. Præsten spilles af Hans Kristiansen.

Side 5: Elisabeth (Benedikte Schmidt) skal føde. Sorine (Naja Rosing Olsen) er med på slæden, som Otto (Rasmus Thygesen) kører.



Har oplevet kulturforskellene

Den grønlandske manuskriptforfatter, Josef Motzfeldt, fortæller om ideen til filmen, om at lave film i et lille samfund og om filmens miljø

Josef Motzfeldt, kendt i Grønland som Tuusi, har gennem flere år arbejdet med et ønske om at skildre to kulturs forskellige måder at opfatte virkeligheden på.

— Og nu blev det tilfældigvis i form af en film, fordi jeg i 1979 mødte Klaus Rifbjerg, da han var i Grønland for første gang, forklarer den 41-årige idémand bag »Tukuma«.

Josef Tuusi Motzfeldt er født og opvokset i den sydgrønlandske fåreholderbygd Igaliku, men i 1972 bosatte han og hans familie sig i Uummannaq, hvor han siden 1975 har været ledende skoleinspektør. Han er i Grønland kendt som pædagog og digter, »Tukuma« er hans første film.

— Som alle andre grønlændere har jeg gennem mange år observeret kulturforskellene mellem Europa og Grønland, og jeg har hvert år fået det mere eller mindre genopfrisket, når jeg modtager nye lære-re fra Danmark.

To kulturer

— Filmen er ikke lavet for at løse problemerne i forbindelse med et sammenstød mellem to kulturer. Tilskueren står helt frit. Men jeg håber, at filmen måske kan være med til at vise nødvendigheden af åbenhed over for fremmede kulturer, fortsætter Jo-

Kalaaleqatittulli kulturikkut assigiinngissutsit misigisimavakka

Filmimi najoqqutarineqartumik allaqataasimasooq, nunaqqatigiinnguit filmiliorneq, filmilu pillugit oqaluttuortoq

Josef Motzfeldt, Tuusi, ukiuni arlalinni neriuuteqarsimavoq kulturit assigiinngitsut marluk avatangiisilik isiginneriasiat pillugu oqaluttuariniarlugu.

— Nalaatsornerinnaavorlu filmitut tamanna saq-qummersinneqarmat, qallunaq atuakkiortoq Klaus

sef Motzfeldt. — Temaet er et års forløb et sted i Grønland, og handler om en fremmeds ankomst og kontakt med et fremmed samfund.

— Er filmen baseret på oplevelser, du selv har haft?

— En sommer tog Klaus Rifbjerg, instruktøren Palle Kjærulff-Schmidt og jeg 14 dage rundt i distriktet og talte med folk, hvor vi hørte om hændelser og hvad folk var optaget af. Dette og mine egne erfaringer danner baggrunden for filmen, som i øvrigt er helt fiktiv.

Det lille samfund

— Var det svært at lave en film i et lille samfund, hvor alle kender alle?

— Selvfølgelig skaber det lidt forvirring, når 12 hundeslæder pludselig kommer dryssende ind i en lille bygd og beder befolkningen stille op til bryllup i deres kirke og begravelse på deres kirkegård — et bryllup og en begravelse, som ikke er virkelig. Men det gik meget nemmere end jeg havde turdet håbe. Alle var meget positive og tog det som en oplevelse — også når de skulle synge samme salmevers tiende gang af hensyn til filmfolkene.

Fangersamfundet

— Ligger der en bevidst tanke bag at filmen er optaget i et udpræget fangersamfund?

— Nej, det er blot, fordi jeg bor her. Filmen kunne foregå hvor som helst i Grønland. Men selvfølgelig spiller fangersamfundet en rolle i filmen. Den viser virkeligheden her. Folk tager på fangst. Folk lever af sæler. Det er en del af livet både sommer og vinter. Fangsten og specielt sælfangsten er en vigtig del af den grønlandske kultur, og jeg håber da, at filmen også kan være med til at skabe større forståelse for, at der er forskel på at leve her og i Europa. Desværre er det jo en kendsgerning, at den grønlandske fanger i dag på sin krop oplever et meget barskt og urimeligt resultat af et ufølsomt kultursammenstød.

Rifbjerg siullermik 1979-imi Nunatsinniitooq naape-reerlugulu, filmimik »Tukuma«-mik isumassarsisooq 41-nik ukiulik Tuusi nassuiaavoq.

Josef Motzfeldt, Tuusi, Nunatta Kujataai inungorsimavoq alliarlorunilu. 1972-imi ilaqtanilu uummannamut nuupput, Tuusilu Uummannaami atuari-fuup pisortarisimavaa 1975-ip kingorna. Tuusi Nunatsinni tusaamasavaoq ilinniartitsisutut pikkorissutut taalliortutullu, »Tukuma«-lu filmiliaasa siullersaraat.

— Kalaallitulli allatut Europap Nunattalu akornanni kulturikkut assigiinngissutsit maluginiartarsimavakka, ukiullu tamaasa qallunaat ilinniartitsisussat



Instruktør Palle Kjærulff-Schmidt og den grønlandske manuskriptforfatter, Josef Tuusi Motzfeldt, under optagelserne.

nutaat tikikkaangata misigisaq tamanna qaffakaa-juartarpoq.

Kulturit marluk

— Filmip siunertarinngilaa ajornartorsiutit kulturit marluk naapinneranni pilersartut iluarsiariarlugut. Isiginnaartoq nammineq inerniliiumaarpooq. Neriuppungali filmip takutikkumaara allanut kulturinut ammasunik isiginninnissaaq qanoq pingaaruteqartigisoq, Tuusi oqaluttuarpooq. — Filmimi ukiup ataatsip ingerlanera oqaluttuarineqarpoq takornartap tikinnera tikitaminullu takornartamut attaveqarniarnera.

— Filmi illit nammineq misigisimasannik tunngaveqarpa?

— Aasaq ataaseq Klaus Rifbjerg, ilitsersuisooq Palle Kjærulff-Schmidt, uangalu ullut 14-it atorlugit Uummannaq eqqaamiu aangalaarfigivagut, inuit oqalqatigisarlugit, pisarsimasunik katersuulluta inuillu sammisaat tarsarniarlugit. Taakku uangalu nammineq misigisarsimasakka filmimi tunuliaqutaapput, filmili pisimasut eqqoqqissaarlugit filmilinarieqarsimannigilaq.

Inooqatigiinnguit

— Inooqatigiinnguit ataqatigiilluinnartut akornanni filmiliorneq qanoq ippa?

— Sooronami uiverneqalaartarpoq qimussit aqqaneq-marluk nunaqarfimmu pigaangata nunaqarfimmiullu katittoqassammanngooq naalagiaqqullugit ilisooqassammallugooq iliveqarfimmuqaqqullugit — piviusuunngitsunut. Ilimagisatsinnilli ajornannginne-

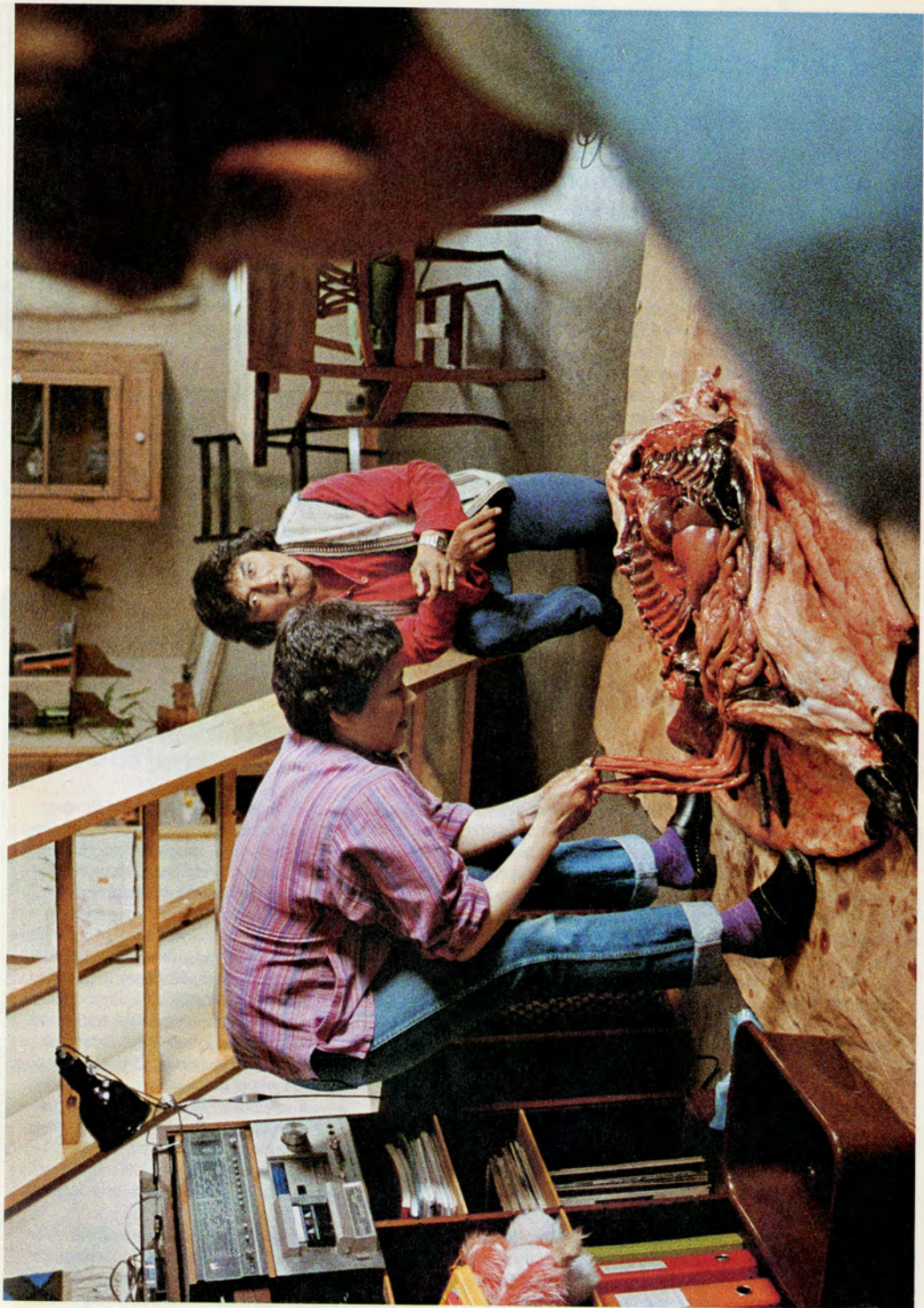
rujussuusarpoq. Kikkut tamarmik inussiarnisaarniartarput misigisaqalaavittarlutillu — soorlu tussiuut qullissaa atuleraangamikku assilisuut iluatsitseqqullugit. Ajornarnerpaasimavoq qimmit uumasullu allat ilitsersorniassallugit. Nunaqarfimmiut assorsuaq suleqatikkuminarsimapput soorlu ukiukkut immiussillatu illup iluani qullerpassuarnik ikkussuileraangatta.

Piniartukkormiut

— Piaaralusi filmi piniartoqarfimmi immiussimavi-siuk?

— Naagga, tamatumunnga pissutaaginnarpoq uanga maani najugaqarama. Filmi Nunatsinni sumiluunniit immiunneqarsinnaasimagaluarpoq. Kisianni sooronami piniartutut inuutissarsiuteqarneq filmimut sunniuteqarsimavoq. Maqni pissusiviusut takutinneqarput. Inuit piniariartarput puisinniarlutik taakkulu inuuniutigalugit. Piniarneq puisinniar-nerlu kalaallit kulturianntu atalluinnartuupput, neriuppungalu aamma Europami inuit paasiumaarat uagut allatut inuusugut. Ajorluartumimmi kalaallip piniartup timimigut misigisimavaa imminnerminnut Europamiut kulturiminnik ingerlatserialuarnerisa qanoq ajortigisumik sunniussimanera.

Side 8: Begravelse. Stedet er kirkegården i Saattut. Side 9: Dagligdag i et fangerhjem. En sæl flænses på stuegulvet og man får lidt frisk, rå lever. Anna (Agga Geisler) flænses, Rasmus (Rasmus Lyberth) spiser og Erik (Thomas Eje) ser til.



Anderledes at lave film i Grønland

Instruktøren Palle Kjærulff-Schmidt fortæller om at lave film i Grønland, om stor hjælpsomhed og om dygtige grønlandske skuespillere

»Tukuma« er Palle Kjærulff-Schmidts niende spillefilm, og hans første møde med Grønland.

— Jeg har jo lavet mange film- og TV-produktioner med Klaus Rifbjerg, og da han foreslog at lave denne film sagde jeg straks ja. I alt gav det mig næsten et halvt år i Grønland, og jeg var meget lykkelig over mødet både med landet og befolkningen.

Anderledes

At optage en spillefilm i Grønland er anderledes.

— Det gik let på grund af den enestående hjælpsomhed, vi mødte over alt, men de store afstande skabte problemer, fortæller Palle Kjærulff-Schmidt.

— Vi kunne f.eks. ikke dagligt se prøver af vore optagelser, fordi de skulle helt til Danmark for at blive fremkaldt. Vi levede også mere på feltfod end under f.eks. en produktion i Danmark, men fordi alle var eller blev så glade for Grønland var det ikke noget problem.

— Hvad med sproget?

— Havde vi ikke haft Tuusi, så ville det have skabt vanskeligheder. Men han koordinerede alle de rent grønlandssprogede optagelser.

Grønlandske skuespillere

— Hvordan gik samarbejdet med de grønlandske skuespillere?

— Det var en stor og meget glædelig overraskelse, at de var så dygtige og så disciplinerede. Fordi de er uddannet til teater, var filmoptagelse naturligvis noget nyt for dem. Men de var fuldt ud lige så professionelle som danske skuespillere. De er ikke blot meget talentfulde, de kan også deres håndværk.

Grønland har sine egne skuespillere

Filmdebut for grønlandsk skuespil og musik

Siden spillefilm som »Palos Brudfærd« og »Qivitoq« har Grønland fået sine egne professionelle skuespillere, og de præger i høj grad »Tukuma«.

Grønland har en stærk tradition for optræden, og i mange byer findes meget aktive amatørteaterforeninger. Men det var først med grundlæggelsen af Tuukkaq Teatret i 1975, at Grønland fik sit eget teater og sin egen teaterskole.

— Det har været meget spændende at lave film, fordi det er så forskelligt fra at lave teater, siger Naja Rosing Olsen, der spiller Sorine — filmens kvindelige hovedrolle.

Sammen med Benedikte Schmidt (Elisabeth), Rasmus Lyberth (Rasmus) og Rasmus Thygesen (Otto) er hun uddannet på Tuukkaq, og »Tukuma« er deres debut på filmrøret.

Andet arbejde

Er flere af »Tukuma«s grønlandske medvirkende således uddannede skuespillere, så kan ingen af de medvirkende leve af at være skuespillere. Tuukkaq Teatret — opkaldt efter det grønlandske ord for harpunspidsen — er fysisk beliggende på den jydsk vestkyst, og de fleste af skuespillerne lever i Grøn-

land, hvor de alle har andet arbejde. F.eks. er Agga Geisler (Anna) børnehaverpædagog og ansat på Socialpædagogisk Seminarium, mens Rasmus Lyberth er helikoptermekaniker og flyver Grønland tyndt med Grønlandsflys store Sikorsky helikoptere.

Musikken

Foruden at være helikoptermekaniker og skuespiller, er Rasmus Lyberth også Grønlands internationalt mest kendte folkesanger, og i »Tukuma« står han for flere af sangene. Rasmus Lyberth debuterede i begyndelsen af 70'erne og har indtil videre udgivet tre LP'er, som alle også findes på kassettebånd. Hans seneste plade — »Aak timinnit koorusaarpoq« (Langsomt siver blodet af min krop), der er udgivet af Qilaat-Music — indeholder hans sange og melodier fra filmen.

Mørketid — Først den 4. februar ser beboerne i Uummannaq hvert år solen. Fra 7. november til 4. februar er det mørketid. Til gengæld er det midnatssol et par måneder hver sommer.



Uummannaq — et typisk fangerdistrikt

En meget stor del af befolkningen lever i små bygder

Uummannaq kommune er et typisk grønlandsk fangerdistrikt, hvor en meget stor del af befolkningen lever decentralt i bygder.

Traditionelt er fangsten distriktets eksistensgrundlag, men i de senere år er fiskeri også blevet et vigtigt erhverv, og i 1983 blev der i byen Uummannaq indviet en ny fiskefabrik.

Kommunen, der ligger i Nordvestgrønland og her et udpræget arktisk klima, er nogenlunde så stor som Danmark. Størsteparten er dog indlandsis. Alle beboede steder ligger enten på den enorme kyststrækning eller på en af de utallige øer i det vidtforgrenede system af fjorde og sunde.

I perioden november-juni mangedobles kommunens areal, fordi vandet fryser til is.

Byen Uummannaq blev grundlagt som dansk koloni i 1763 for at standse grønlændernes handel med hollandske hvalfangere. Navnet betyder »Det hjerteformede« efter byens (øens) 1.175 meter høje fjeld.

By og bygd

Uummannaq by er distriktets servicecentrum med 1252 indbyggere pr. 31.12.83.

Her ligger distriktets forsyningslagre, de lokale

togtefartøjer, den kommunale administration, sygehus, centralskole, alderdomshjem, politistation og flere andre institutioner. Grønlandsflys ordinære helikopterforbindelse lander på heliporten i Uummannaq, og kystpassagerskibene agterfortøjer i havnen.

Kommunen har i alt otte bygder med indbyggertal på mellem 261 og 77. Saattut har 261 indbyggere, Ikerasak 210, Qaarsut 209, Ukkuissat 164, Illorsuit 122, Niaqornat 91 og Nuugaatsiaq 77. Alle bygderne har skole, butik og een telefon. Nogle har elektricitet, ingen har helårsvand.

Endelig er der Marmorilik, som har byggestatus i kommunen, men er en bly- og zinkmine. Den blev startet i 1972 og drives af mineselskabet Greenex. Der er omkring 250 indbyggere, fortrinsvis enlige mænd.

Side 12: En sæl dukker op under turen. Besætningen plus Rasmus (Rasmus Lyberth) er klar med rifle.

Side 13: Erik (Thomas Eje) og Sorine (Naja Rosing Olsen) forlader Uummannaq ombord på kystpassagerskibet »Disko«. Fangere og fiskere i åbne joller følger traditionen tro skibet lidt på vej.



Sælfangsten og fangerkulturen

Den årtusind gamle fangerkultur er i dag truet af omverdenens uvidenhed

Sælfangsten er den dag i dag eksistensgrundlaget for fangerne Ummannaq kommune og i en række andre kommuner. Selv i byerne med etageejendomme og industrielt fiskeri spiller sælfangsten fortsat en afgørende rolle for mange grønlandske familier.

En række misforståelser i den internationale opinion har imidlertid i de senere år truet fangsten og dermed selve eksistensgrundlaget for den gamle eskimoiske kultur. Udviklingen er så alvorlig, at den i løbet af få år kan føre til fangerkulturens udslættelse.

Mad og kontanter

Den grønlandske sælfangst er først og fremmest et spørgsmål om at få mad på bordet. Sælkød er en lige så central del af det daglige forbrug i Grønland som f.eks. okse- og svinekød er det i Danmark.

En del af sælskindene bruges til fremstilling af tøj — det særligt varme tøj, som er helt nødvendigt for overlevelse i det barske, arktiske klima.

Resten af skindene sælges. Enten uforarbejdede eller i form af færdigproducerede sælskindprodukter fra en lang række systuer. Indtægterne fra dette salg udgør ofte en fangerfamilies eneste kontante indtægt.

At der langt fra er tale om store indtægter viser statistikkerne. En fangerfamilies gennemsnitlige kontante årsindkomst lå for et par år siden på omkring 15.000 kr. I dag er den meget mindre, fordi en international opinion har vendt sig imod anvendelse af sælskind.

Miljøbevidst fangst

Begrundelsen for den industrialiserede verdens stigende uvilje mod at aftage sælskind er angiveligt et hensyn til miljøet, til naturen, til dyrelivet.

Af den grønlandske fanger og hans familie opleves dette ikke blot som blodig ironi, men også som en blodig uretfærdighed.

Netop den grønlandske fangerkultur har i årtusinder været baseret på sameksistens med og forståelse for miljø, natur og dyreliv. Ellers ville kulturen aldrig have kunnet overleve, og det er fortsat de gamle traditioner, fangstkulturen betjener sig af i dag.

Skydevåben og motorbåde er kommet til. Men harpunen, kajakk og hundeslæde er fortsat i brug. Der er fortsat tale om den individuelle fangst i verdens måske hårdeste klima. Der findes ingen ind-



En af Ummannaq-distriktets fangere på vinterjagt med riffel og skydesejl som camouflager.

ustriel fangst, og det er f.eks. forbudt at jage med snescootere eller fly. Omfanget af fangsten reguleres også både kommunalt og nationalt.

Kendsgerninger

Den grønlandske fangerkultur er givetvis en af verdens allermest miljøbevidste kulturer, og for at udrydde nogle af de truende misforståelser kan der være grund til at fastslå nogle enkle kendsgerninger om den grønlandske sælfangst:

- Der findes fem forskellige sælarter ved Grønland, og ingen af dem er truet af den grønlandske sælfangst.
- Der fanges udelukkende voksne sæler.
- Intet af fangsten går til spilde. Køddet spises af mennesker og hunde. Skindene bruges enten til tøj, hundeslædens skagler og hundepisken eller sælges for at give en beskedent kontant indtægt til nødvendige forbrugsgoder.
- Sælfangsten er individuel og ikke industrialiseret.
- En fortsat direkte eller indirekte hetz mod den grønlandske sælfangst vil betyde fangerkulturens udryddelse.
- Hvis der ikke havde været sæler, havde eskimoerne aldrig bosat sig i Grønland.

Et ungt demokrati

Den gigantiske del af det danske rige har gennemgået en hæsblæsende udvikling

Grønland — verdens største ø — hører geografisk sammen med det nordamerikanske kontinent. Mod nord er der over Nares Strædet kun 27 kilometer til Canada. Men historisk hører Grønland sammen med Danmark.

Siden missionæren Hans Egede i 1721 bosatte sig i Grønland og grundlagde det nuværende Nuuk (Godthåb) har Grønland været en del af Danmark — de første mere end 200 år som dansk koloni.

Først i 1953 blev Grønlands kolonistatus ophævet, og den grønlandske befolkning blev borgere i det danske rige. Indtil da gjaldt der forskellige love for danskere og for grønlandere i Grønland.

Hjemmestyre

I 1979 fik Grønland hjemmestyre. Gennem 60'erne og 70'erne skete der en hæsblæsende udvikling af det grønlandske samfund, og en lang række alvorlige problemer som f.eks. tuberkulosen blev løst. Men den grønlandske befolkning følte sig mere og mere som tilskuere til udviklingen af deres samfund, og der opstod et stadigt stærkere ønske om at finde grønlandske løsninger på grønlandske problemer.

Hjemmestyre giver mulighed for dette, og i de få år, der er gået, er der blevet gjort en stor indsats for bl.a. at styrke det grønlandske sprog, uddannelse af unge grønlandere, sikring af fangerkulturen og bygdelivet, udvikling af fiskeriet og rodfæstelse af den grønlandske kultur.

Med etableringen af et lovgivende landsting og en udøvende regering, landsstyret, fik Grønland mulighed for selv at tage medansvar for udviklingen, og det har på alle måder forbedret forholdet til Danmark. Nu mødes man i langt højere grad som reelt ligestillede befolkninger, og den ydmygende følelse af formynderi har foretaget sig til fordel for en stadig større gensidig respekt.

Et stort land

Det er meget ungt demokrati, der skal løse mange problemer i et gigantisk landområde.

Grønlands nordspids, Kap Morris Jessup, ligger kun 740 km fra Nordpolen, mens sydspidsen, Kap Farvel, ligger på højde med Oslo. Fra nord til syd er der 2.670 km i fugleflugtslinie og 1.050 km fra øst til vest. Grønlands samlede areal er på 2.175.600 kvadratkilometer, hvoraf størsteparten er dækket af op til 3 km tyk indlandsis. Kun kystlinien er (delvis) beboet, og den er 39.100 km lang.

Lægger man Grønland over Europa, så strækker

det sig fra nordspidsen af Skandinavien og til Tunis, men på grund af den nordlige beliggenhed er klimaet arktisk eller subarktisk. I Sydgrønland er der mulighed for fåreavl, langs den sydlige kyst er der (for det meste) helårsfiskeri, mens der nordpå både er polarmørke og is på havet i månedsvis.

Lille befolkning

Er landet stort, så er befolkningen lille, og den lever meget spredt.

Det samlede indbyggertal er små 51.000 mennesker, hvoraf de fire femtedele er grønlandere. Resten er danskere, der enten er på træk som tilkaldt arbejdskraft eller har slået sig mere permanent ned i landet og måske stiftet grønlandsk familie.

I alt er der 133 beboede steder i Grønland, heraf 18 byer, 99 bygder og 16 flyvepladser, vejrstationer m.v.

Nuuk (Godthåb), Grønlands hovedstad, er så absolut det største bysamfund med knap 11.000 indbyggere. De øvrige byer har mellem 1000 og 4000 indbyggere. Bygdernes indbyggerantal varierer fra 30 til 500.

Kommunikationen over de store afstande varetages dels af skibe og fly (helikoptere), dels af et telefonnet, der i de allerseneste år er blevet udbygget til at omfatte alle beboede steder.



Sælskind på tørresnoren i en af Ummannaqs bygder.

Bagsiden: »Tukuma« er optaget under helt særegne vilkår. Her er noget af filmudstyret ved at blive kørt frem til optagelsesstedet på hundeslæde.

